

Hans Blokland: 'Ik stoor me aan het gebrek aan kennis'

Hans Blokland

Democratie - Hans Blokland is filosoof en politicoloog. Vorige week verscheen deel twee van zijn trilogie over de rehabilitatie van de politiek: *Pluralisme, democratie en politieke kennis, een onderzoek naar de inrichting van onze samenleving*.

In een café in de buurt van de Maas in zijn woonplaats Rotterdam vertelt de wetenschapper over zijn laatste publicatie, waarin het denken van Robert Dahl als uitgangspunt is genomen. Een gesprek over democratie, politiek en gebrek aan kennis.

Uw project heeft als overkoepelende titel Een rehabilitatie van de politiek. Is dat nodig?

'Markten en private en publieke bureaucratieën breiden zich steeds meer uit. Dat leidt ertoe dat de vrijheid van mensen om meester te zijn over hun leven steeds meer afneemt. Dit veroorzaakt weer een algemeen gevoel van politieke malaise, van afnemende interesse in en betrokkenheid bij de politiek. In het verleden begrepen tal van politieke partijen, met name de sociaal-democratische en christen-democratische dat de modernisering alleen in bedwang kan worden gehouden door politiek handelen. Naarmate dit begrip is vervaagd heeft de modernisering steeds meer om zich heen kunnen grijpen. Dit leidt slechts tot grotere politieke desinteresse en tot maatschappelijk onbehagen omdat de modernisering die waarden beschadigt waarvan wij weten dat zij het meest bijdragen aan het persoonlijk welbevinden.

Hoe bedoelt u dat?

'Er is ons ingeprent dat ons welbevinden wordt bepaald door werken en consumeren. Politicoloog Robert Lane noemt dat de hedonistische tredmolen. We besteden steeds meer tijd aan werken en offeren zaken als vriendschappen en gezins- en verenigingsleven op. We denken dat het harde werken een bijdrage levert aan ons welbevinden, terwijl wij uit onderzoek weten dat ons welbevinden juist afhankelijk is van de activiteiten die wij voor dit werk opofferen. Het zou een taak van politieke partijen moeten zijn om ons daarop te wijzen, maar in de praktijk zeggen zij bijna allemaal dat we harder en langer moeten werken.'

Waarom bent u in 1992 begonnen met onderzoek naar de rehabilitatie van de politiek?

'Ik had toen al het gevoel dat de sociaal-democratie en de christen-democratie zich in een richting aan het ontwikkelen waren die bijdroeg aan de desinteresse in de politiek en aan een groter maatschappelijk onbehagen. Bovendien stoorde ik me aan het gebrek aan kennis over debatten die zich in eerdere stadia hebben afgespeeld. Je ziet nu vooral jonge, frisse Kamerleden met uitstekende communicatieve vaardigheden, maar zonder enige inhoudelijke boodschap om te communiceren. En ambtenaren zijn allemaal managers geworden zonder inhoudelijke kennis.'

Intussen zit de politiek met de handen in het haar over de onvrede en desinteresse van de burger.

'Dat klopt, maar de verklaringen en oplossingen die worden gegeven

Hans Blokland (1960) promoveerde in 1992 aan de Erasmus Universiteit Rotterdam met zijn proefschrift *Vrijheid, autonomie, emancipatie*. Blokland publiceerde onder meer *Wegen naar vrijheid* (1995), *Publiek gezocht: essays over cultuur, markt en politiek* (1997) en *De modernisering en haar politieke gevolgen: Weber, Mannheim en Schumpeter* (2001), deel één van de trilogie.

zijn veel te lokaal en tijdsgebonden, hetgeen ook weer samenhangt met een gebrek aan kennis. Wij krijgen een gekozen burgemeester om meer betrokkenheid te creëren. In de Verenigde Staten en Engeland hebben ze dat al lang, maar daar is het ook niet gelukt de burger meer bij de politiek te betrekken. Precies hetzelfde geldt voor het districtenstelsel.'

Het Sociaal Planbureau concludeerde onlangs dat er een discrepantie bestaat tussen onze verwachtingen en wat we echt willen.

'Ja, dat is frappant nietwaar? We verwachten dat de samenleving harder en zakelijker wordt, maar dat willen we niet. We hebben het gevoel dat we de controle kwijt zijn over de samenleving. De politiek verwijst voortdurend naar marktkrachten die haar macht te boven gaan of naar de EU om zich te verexcuseren voor haar handelen of het gebrek daaraan. Volgens verbaast ze zich erover dat mensen de politiek steeds irrelevant vinden. (CC)